

AZ UJPALOTA S. R. BARLANGKUTATÓ SZAKOSZTÁLYANAK 1980. ÉVI JELENTÉSE

Barlangkutató szakosztályunk 1980. április 20-án alakult a miskolci Herman Ottó és a budapesti Szilvássy Andor barlangkutató csoport tagjaiból. A két csoport a továbbiakban nevüket megtartva egyesült és Ujpalota Sportegyesület Herman Ottó - Szilvássy Andor Barlangkutató szakosztályként működik, közös kutatási területen, közös kutatási programmal. Bár az egyesülés majdnem az év közepén történt, mégis úgy határoztunk, hogy az évi jelentésünket közösen nyújtjuk be.

A két csoport csatlakozását az Ujpalota Sportegyesülethez több tényező tette szükségessé. Így a Herman Ottó barlangkutató csoport részéről:

Csoportunk már az 1979. évi jelentésében említést tesz arról a tényről, hogy az akkori fenntartó szervünk az Ady Endre Művelődési Ház, még a minimális lehetőségeket sem adta meg a kutatásainkhoz. Évi költségvetésünk ekkor 8000 Ft volt, /Bölgésen egy 2 hetes nagy felszereltségű tábor 20000 Ft-ot igényelt/ technikai felszereltségünk pedig hiányos. Munkát nem vállalhatunk. A fenntartó szervünk és a Városi Tanács nem járult hozzá. Kutatásaink anyagi fedezésére tehát saját zsebből kellett előteremtenünk a pénzt.

Az Ady Endre Művelődési Ház az év elején bezárta kapuit, átszervezés miatt, akkor meghatározatlan időre. Januárban a Művelődési Ház előtt tartottuk gyűléseinket, farkasordító hidegben. Ekkor már az is kétségessé vált, hogy fenntartó szervünk egyáltalán fennmarad-e.

Februárban sikerült szereznünk a szemközti 24. sz. általános iskolában egy fűtött helyiséget. Ekkor már köztudottá vált, hogy kb. 2 évig tart zárva a Művelődési Ház, mely nekünk oly sokáig - 7 éven keresztül - otthont és lehetőséget nyújtott, de a továbbiakban ezeket már nem tudta biztosítani. Csoportunk ennek ellenére az év elején is rendszeresen minden hétfőgén kijárt a kutatási területekre, bár egyre csökkenő létszámmal. Minden erőnket ebben az időszakban arra összpontosítottuk, hogy találjunk egy olyan fenntartó szervet, aki biztosítani tudja a profilunknak megfelelő mélységi vagy magassági munkavégzésekhez szükséges engedélyt és a befolyt összegek teljes vagy majdnem teljes részét barlangkutató munkákra, barlang lezárásokra, barlangi túrákra történő fordítását.

A csoport érdekének megfelelő fenntartó szerv keresése kapcsán több sikertelen kísérletünk volt. Próbálkoztunk DVTK Természetjáró Szakosztályával, az MHSZ Könnyűbúvár klubjával, külön sportegyesület megalakításával, mely utóbbi tömörítette volna a miskolci barlangkutató csoportokat. Ez elől mereven elzárkóztak a többi csoport vezetői, így ez a tervünk is meghiúsult.

Miskolcon az összes sportegyesületnél történtek kísérletek, de be kellett látnunk, hogy nem csak itt, de egész B.A.Z.-megyében nem találunk megfelelő fenntartó szervet.

Más megyékben városokban kerestünk tehát tovább, és így jutottunk el Nyíregyházára majd a TVK-hoz Leninvárosba és végül Budapestre.

Külvárosunk itt ér véget, az akkor katonaságtól leszerelő Pócsi Lajos csoporttagunk /az év közepétől ő vette át a csoport irányítását/ és a segítő kezet nyújtó Ujpalota Sportegyesület révén.

A Szilvássy Andor barlangkutató csoport a belépés előtt többek között a következő problémákkal küzdött:

Idősebb csoporttagjaink nagy részét /8 embert/ behívtak katonának. Nagymértékű fiatalítást kellett tehát gyorsan végrehajtaniuk. Ehhez viszont bázis kellett, amit dinamikus fejlődő ujjpalotai lakótelep tudott csak biztosítani. Itt találkoztunk az USE-vel és a szintén fenntartó szervet kereső Hermann Ottó barlangkutató csoporttal.

A két csoport megalakította tehát az Ujpalota Sportegyesület Barlangkutató Szakosztályát,

majd a későbbiekben fuzionált. A beszámoló elején említett módon és így a továbbiakban mint egy csoport képviselte és képviseli az USE színeit.

Az eddig követett hagyományok megmaradtak egymást átvettük és tiszteletbe tartjuk. Csoportunk életében már hagyományyszerűen nagy szerepet játszanak a táborok. Az elmúlt év folyamán 4 tábort szerveztünk. Eredményeiről a következőkben számolunk be:

I.-es, március 6-9-ig Létrási téli tábor:

A Tábor a Létrás-tetői kutatóházban volt 45 fő részvevővel, ebből 13 fő csoporttaggal. A fensikot ekkor 30-50 cm-es hótakaró biztosította. A nagy hideg lehetetlenné tette a tábor fő céljának megvalósítását, a Bolhási viznyelő-barlang térképezését és geológiai felmérését. A barlangot ugyanis a bejárati szakasztól ismeretlen mélységig befagyott és nem az olvasztási, sem a vésési kísérletünknek nem engedett. Csoportunk három napig a jégdugó eltávolításával sikertelenül, majd csatlakoztunk a többiekhez, akik időközben más barlangban végeztek térképező közös túrákat.

Szeleta-zsomboly: térképező munka egy alkalommal, DNY-i ág teljes feltérképezését elvégeztük. A térképet a DK-i ág felmérése után teljes egészében közölni fogjuk.

Jávör I.: egy térképező túrát tartottunk A befolyó víz miatt a további lezállásokat leállítottuk.

Szepesi-zsomboly: több lezállást hajtottunk végre, ennek eredményeképpen elkészült a Szepesi-zsomboly vízszintes ágának felmérése.

Balekina-barlang: a TDK vezetésével 4 fős túrát tettünk a barlangban. 2 szifon szintezését végeztük, majd a bejárással felfedeztünk egy 150 m hosszú felszín felé tartó kb. 45°-os dőlésszögű kényelmesen járható folyosót.

A túra geológiai szempontból is igen érdekes volt, hisz ez a barlang kőzethatáron képződött, a dolomit határtól nem messze.

Mészáros Károly - Lantos Imre emléktúra és tábor:

Csoportunk minden évben megrendezi szerencsétlenül járt társaink emlékére ezt a túrát. Május 1-4-ig a vesszősi völgyben lévő tisztáson rendeztük be táborunkat. Első nap a tábor rendezésével, a tábor kialakításával telt el. Este fogadtuk a meghívott csoportokat. Felszíni és barlangi bemutató túrákat végeztünk a környező területen.:

a Borókás II-III-IV. és a Mészáros Károly emlékére barlangban több lezállást végeztünk, a gyakorlottabb kutatók térképező és bejáró túrán vettek részt az István-lápai barlangban. A tábor során nagyszámú kutató dolgozott a Kis-kut-lápai-zsomboly bontási munkáinál. Három lezállás alkalmával nagymennyiségű törmelékkel szállítottunk ki a felszínre, a kiépített drótkötélpálya segítségével. Május 3-án koszorúzási ünnepséget tartottunk a Mészáros Károly emlékbarlangnál. Végigjártuk a kutatási pontokat bemutató borókási területet. A megemlékezést a hagyományos tábortűzzel zártuk. A megemlékezésen 74 fő vett részt, 4-en délelőtt egy-egy túrát vezettünk a vesszősi és létrási viznyelő-barlangba.

Bolhási tábor:

A tábor ideje: június 30 - július 13-ig.

A tábor-célja: I. a bolhási viznyelő-barlang nagy potosságú térképezése. /ehhez a Marcel Loubens csoporttól kaptunk kölcsön megfelelő műszereket/

II. nagy potosságú felszíni térkép készítése a területről.

III. a terület geológiai felmérése.

Iv. a barlang jelenleg ismert szakaszaiból felső járatok keresése, kürtő kimészása.

V. a gravitációs vizelvezetés készítése.

A táborba meghívott vendégcsoportok is közreműködtek. /Vértés László, Lóczy Lajos és más baráti csoportok tagjai/

A tábor átlag létszáma 37 fő volt, 16 fő tábor kezdetkor, 78 fő zárótáboroznál.

A tábor ideje alatt 36 leszállást hajtottunk végre, ebből 34-et Bolháson 1-1-et Jávorkúti és a Kiskőhíti-zsombolyban. A tábor sikeresnek mondható, célját elérte:

1. A barlang térképezését az I-es vizes szifonig befejeztük. Az alapvonal adatainak mérését November 7 szifon végpontjáig, az alapvonal kitűzését a Szép ág elejéig elvégeztük. A barlangi térkép elkészítésén ugyanis egyszerre három csoport dolgozott.

- a, alapvonal vivők akik ötpontonként hétszögekkel állandósítottak
- b, alapvonal adatokat mérők
- c, szelvényező brigád

2. Nagy pontosságú felszíni térkép is elkészült a Bolhás-Jávorkút-gerincvonal-Bolhás által bezárt négyszögbe.

3. A területtel foglalkozó geológiai és hidrogeológiai megfigyeléseken alapuló anyagról külön jelentés készül. A tábor ideje alatt több felszíni terepbejárásan vettünk részt. Jávorkúti I és a Bolhási víznyelő-barlang részletes leírását elvégeztük.

4. A Bolhási-víznyelőbarlangban Athén romja és a Medve itatót összekötő felső járatra bukkantunk. Az új járat hossza 100 m, cseppkövekben igen gazdag. A fotódokumentációját elkészítettük, feltérképezését még nem. A II-es és a November 7 szifon közt nagyméretű kúrtót kimészva 30 m magasban egy nagy szelvényű omladélos járat indult. A további kutatással az omlásveszély miatt felhagytunk. A következő táborba az életveszély elhárítása után a munkát tovább folytatjuk.

Július 7-én a Kiskőhíti-zsombolyba tettünk túrát. Csoportunk 4 tagja a 30 m-en található teremben fotókat készített, majd a barlang további kutatása céljából a végponton tovább jutási lehetőséget keresett.

5. A Bolhási-víznyelőbarlangban állandó problémát jelent a víz. A tábor ideje alatt elkészítettük a gravitációs vizelvezetést. /ugyanis a szivattyús vizelvezetést alkalmaztuk./ Megemeltük a gátkorona magasságát, földrézsüvel biztosítottuk a stabilitást. A vizelvezető csatorna felét kiőstük. A töbört ahova a víz elvezetését terveztük kimélyítettük, a csatorna lefektetését az idén tervezzük. A vízjogi engedély folyamatban van.

6. A tábor eredményességét növeli azoknak a színes diáknak a száma, mely az un. Szép ágban készült, a fotódokumentációs gyűjteményünket gazdagítja.

Répáshutai kutatótábor:

A kutatási programunkban megfelelően a tábort aug. 2-31 közt tartottuk. A résztvevők létszáma 11 és 36 fő közt mozgott.

A tábor célja:

- a, az áprilisban felfedezett Palota I-es barlangkutatása
- b, a Koporsós-víznyelő-barlang felszíni biztosítása
- c, a Békás-víznyelő további állandó figyelése
- d, Talpas-barlang kutatása
- e, Pazsag-völgy és Répáshuta közötti völgy terület felszíni bejárása.

Talpas-barlang:

A barlang a Gyertyán völgy oldalvölgyében Hársas lapos területén nyílik. 1979 őszén 6 m-es bontás után az egyre szűkülő keresztmetszet után a lejáratú aknában keresztül sikerült először bejutni a barlangba. Az első függőleges szűkület után ekkor egy kisebb méretű terembe értünk /lásd a mellékelt térkép I-II poligon pontja közt/ innen egy kisebb szűkület vezetett tovább egy átlagosan 3 m átmérőjű akna felső harmadába jutottunk. A további jutásunkat a 6-os pontnál lévő álfenek és sziklaszűkület megakadályozta. A bejáratú szakaszt ácsolattal biztosítottuk. A tábor ideje alatt háromszori leszállással sikerült a végpontot jelentő álfeneket mélyíteni és a sziklaszűkületet átvéni, így 9 m-rel megnöveltük a barlang hosszát. A barlang feltérképezése szerint hosszúsága 40 m, mélysége 29 m. Az eddig feltárt szakaszok cseppkövekben szegények.

Koporsós-viznyelő:

3 napi munkával befejeztük a barlang felszíni biztosítását és feépítettük a szűrőgátakat, ezzel elértük, hogy az időszakosan működő patak felszíni törmelékkel ne szennyezze a barlangot, s bővítse a feltételezett járatrendszert.

Békás-viznyelő-barlang:

A barlangban lévő nagy mennyiségű vizet feltáró kutatást nem tudtuk végezni. A víz folyása után /sug. 18./ két leszállással eltávolítottuk a barlangba lehullott törmelék, fák, szemét, állati tetemek. Itt kívánjuk megjegyezni, hogy a barlang bejárata faácsolattal biztosítva volt, mely évenként érthetetlenül eltűnik. A barlang térképét egy leszállás alkalmával elkészítettük.

Palota-barlangcsoport:

Az áprilisban felfedezett Palota I. barlang környékén még további három berogyást találtunk kb. 100-es körzetben.

Palota I.: Kilenc leszállást hajtottunk végre átlagosan 4-10 fővel. A további kutatás az eltömődött patakmederben folyik. /ezt a bontás alkalmával előkerült ún. színlök teszik reményteljessé/

A barlang kutatása során két alkalommal a nagy mérvű huzat miatt négy helyen hőmérséklet mérést végeztünk.

Palota II.: A tábor legjelentősebb eredménye e barlanghoz fűződik. Augusztus 3-án fedeztük fel egy felszíni terepbejárás alkalmával. Egy kutatási nap alatt sikerült bejutni a képződményekben igen gazdag terembe, ahol 3 továbbjutási lehetőség is kínálkozott. A modern technika minden eszközét felvonultattuk a rendkívül szűk végpontok átvésésére. /elektromos vésőgép, ütvefúró stb./ A bejáratú szakasz omlásveszélye miatt ezt egy időre abba kellett hagynunk. Az ideiglenes ácsolat helyett végleges megoldásként a bejáratú szakasz feletti omladékot a felszínig eltávolítottuk. A barlang kutatásának 9. napján a bejáratú szakasz alatt egy rendkívül szűk, lapos termet fedeztünk fel, s ezzel új szakasz kezdődött a barlang feltérképezésében. A terem alján kb. 1 órányi munkával sikerült egy omladékos részbe bejutni. A további kutatást már itt folytattuk. Az omladéklabirintusból a további vezető járatot nem sikerült megtalálnunk. A barlang feltérképezését elvégeztük. Így az összhosszúság 80 m, míg a mélység 9 m-nek adódott.

Palota III.: Három alkalommal történt leszállás átlagosan 3-5 fővel. A barlangban feltáró munkát értelmetlennek találtuk, a további kutatást beszüntettük.

Szeleta-zsomboly:

A Szeleta barlang mellett található időszakos víznyelő, 1976 óta foglalkozunk a kutatásával, jelentős eredményeket elérve. /lásd az előző évi Hermann Ottó jelentését/ Az idén a téli táborba történt a DNy-i ág feltérképezése. Augusztus 22-én egy alkalommal 18 fő szállt le és ebből 6 fő végzett feltáró munkát. A szintes ág ÉK-i végét lezáró vizes szifon kimélyítése során egy cseppkőgát átvágásával a hat kutató egy több méter hosszú folyosóba jutott, mely képződményekben igen gazdag. A jelenlegi végpontot egy újabb vizes szifon alkotja. További kutatásunk célja ezen a szifonon való átjutás.

A tábor ideje alatt két felszíni túrán imrkedhettek meg a kutatót Répáshuta környékének karsztjelenségeivel. A kutatótábor ideje alatt összesen 100 m barlangi járatot találtunk, és elkészítettük több barlang térképét, így ténykedésünk, bár csak részeredményekben mutatkozott meg, eredményes volt.

Csoportunk az elmúlt évben főleg feltérő munkát végzett. Térképező munkát szórványosan, attól függően, hogy mikor tudunk műszert /függőkompassz/ keríteni. /saját függőkompassz beszerzése folyamatban van. Évi tevékenységünknek nem volt kiemelt kutatási területe. Látványos, nagy egybefüggő új járatszakas nem sikerült találnunk, de több barlangban összesen 300 m hosszban sikerült tovább jutnunk. A továbbiakban az ismétlés elkerülése végett csak azoknak a barlangoknak a kutatását említjük meg, mellyel nem kutató tábor keretén belül, hanem hétvégeken foglalkoztunk.

Mexikói-víznyelő barlang:

Bükkszentlászlótól 100 m-re a Miskolcra vezető út mentén a patakmeder túloldalán helyezkedik el. Ladini mészkőtömbben egy jól látható tektonikai törésben nyílik a bejárati folyosója. A barlang jelenlegi mélysége 80 m, felmért összhosszúsága 700,5 m. Labirintus szerű részei gyakran megkeverik még a gyakorlott kutatást is. Csapadékos és olvadásoos időszakban a szűk járatokon keresztül rohanó víz a barlang veszélyességét nagymértékben növeli. A múlt évben januárban és februárban két fotótúrát tettünk a barlangban, a készült fényképek közül a Miskolci Tanácsköztársaság lakótelepen az aluljáróban kiállítást rendeztünk. A túra abból a szempontból is érdekes volt, és egyben elszomorító, hogy felhívta a figyelmet arra az óriási szennyezettségre amit a falu /Bükkszentlászló/ okoz.

Április 4-7 között egy villémtábor keretén belül megpróbáltuk a végpontot jelentő szűkületet átvésni. A rendkívül rossz időjárás azonban közbeszólt, így csak a barlang közepéig jutottunk el. Négy leszállást halytottunk végre, mellyel a közbeneső szűkületeket sikerült vésőgéppel kitégítanunk és így a barlang - bejárást a későbbiekben jelentősen megkönnyítettünk.

A nyár végén a Lóczy Lajos barlangkutató csoport két tagjának mutattuk benn barlangunkat. A végpontot akkor 20 m-re sikerült megközelíteni. A feltárást az 1981-es évben folytatjuk.

Galuzsnya-zsomboly:

Értesülésünk szerint a Miskolci Bányász barlangkutatói tárták fel még ezelőtt több mint 10 évvel. A barlang bejárata azóta beomlott. Csoportunknak sikerült újra bejutnia egy sziklaablak kibővítésével a zsombolyba. Feltérképezését elvégeztük, kutatását a közeljövőben folytatjuk.

Kiskutlápai-zsomboly:

/Borokás VII/ a csoport múltévi legnagyobb bontása. 1979-ben találtunk rá felszíni terepbejárás alkalmával Kiskutláp - Borokás közt a gerinc alatt közvetlen egy hatalmas töbör

oldalába egy kisebb mélyedésben. Az 1x0, 5x0,5 m-es mélyedés mellett korhadó fálben lévő hatalmas fa feküdt pontosan úgy, mintha a kis mélyedés neki köszönhette volna létét. Próba-szerencse, megbontottuk és alig félórás munka után az egyik meglazult kő nemhogy kifelé igyekezett volna, hanem hirtelen eltűnt, helyén lyuk támadt. Dermedten figyeltük az aknába lehulló kő robaját. Kitörő örömünket egy kicsit rontotta, hogy nem tudtunk egyenlőre bemenni, mivel nem volt nálunk megfelelő felszerelés. Két hét múlva - bontószerszámokkal megrakodva tértünk vissza. A bejáratot megfelelően kitágítva kényelmesen aláereszkedhettünk az aknába, mely 8 m mélynek bizonyult. Az akna egyre tágult és végül egy 4x2 m-es terembe jutottunk. Mivel a barlang nagyon jó helyen, a Szinva forrástól nem messze /kb. 2 km/ és 300 m magasságkülönbséggel indult, jól karsztosodó Fennsiki mészkőben, ezért hozzá kezdtünk az álfenék kibontásához. Kb. 10 m³ föld kitermelésével a felszínre szállítás során elértünk egy igen erősen összecementálódott, egy m vastagságú sziklaálfenékét. Ezt 4 nap alatt sikerült átvésni és bejutni egy 3 m-es szabad levegős 80° dőlésből lefelé haladó járatba. 6 m bontás után egy kb. 4 m-es szabad aknába jutottunk, melynek falát sejtes kalcit borította. Az aljáról pedig 4-5 kg tömegű magas Fe₂O₃ tartalmú limonit tömbök kerültek elő. A tovább jutást jelenlegi álfenék zárja el.

Ördöglyuk-Gulicska:

A Vadas Jenő forrástól É-ra található kb. 80 m átmérőjű töbör északi oldalába. A barlang 15 m mélységig nyitott volt, benne a 8 m mélységben kisebb terem van, melyből felfelé induló kúrtók pár m után eltömődtek. A kibontott akna 5 m mély. Az új szakasz egy 2 m-es kuszodával kezdődik, utána egy 8 m átmérőjű 6 m magas terembe jutottunk, amelynek alja az agyageltömődés. A barlangban található jellegzetes cseppkőképződmény az 1 m átmérőjű kidőlt cseppkő.

Kálmán-réti-zsomboly:

Szalaijka-forrás rendszeréhez tartozó zsombolyhoz október 4-én felszíni túrát vezettünk. Próbabontás után a zsomboly kutatását érdemesnek tartjuk. Kutatási engedélyt ez alapján megkértük.